

Колькі зацемкау

АБ АРТЫКУЛЕ МАСЕЯ СІДНЁВА

Пакуль што колькі зацемкау, бо на Зусім іншай реч — псыхалёгія мовы. Чужое синтаксычна спалучэнне (расейскае ці польскае) якраз найбольш плюе нашу мову. Канкротных закідаў (прывадкаў? — Я. С.) хоць адбяўляй. Пішучы пабеларуску, мы часта ў запрауднасці пішам папольскую ці паследзіку. Такое падсвядомое нязвольніцтва горш, чым звычайная няпісменнасць.

Нельга не папрасіце выбачэння ў Аўтара, Рэдакцыі й Чытаточоу, што зацемкі прыходзяць аж па трох чацвертых году. Прычыны гэтага траба глядзець не ў вадным аўтару гэтых радкоў, каторы, апрача моваведы, мусіць займацца шмат чым іншым, але гаёуну, калі на толькі, у жахлівай настачы ў нас моваведаў.

М. Сіднёў у менаваным сваім артыкуле гавора надта агульна, каб можна было заніць да яго выразлівасці становішча. Дык і агульна можна зацеміць, што з цэлым артыкулам нельга згадзіцца, як і ўсяго яго нельга адкінуць. Але калі прайдзем да асобных цверджанняў аўтаравых, дык і пра іх у бальшыні трэба сказаць тое самае.

М. Сіднёў кажа: «Гаворачы аб мове нашых выданій, нельга сказаць, калі яны з пашанай адносіліся да мовы нашых папярэднікаў, наўленшых майстроў напага слова — пісьменніку, якім супадаў доля паклацься пачатак, фундамант літаратурнай мовы». Як-бы на ўжыў такога цверджання бязь ніякага яго аблежання, а, другое, трэба, каб аўтар называў гэтым пісьменнікамі дызяцім, ці ён уважае іх за абсалютны аўтарытэт, ці адно за некаторы. Калі за некаторы, дык у чым яны аўтарытэтныя, а ў чым не.

Аддл. М. Сіднёў піша, што некаторыя напішілі «навукоўцы» (ды ці толькі «навукоўцы»? — Я. С.) твораць наялігізмы «далёка не заўсёды ўдалыя». Але, напісун! Але каб прызнаць, якія з іх запрауды наялігізмы ды ці яны ўдалыя, трэба іх называць.

Узноў такі, калі Сіднёў кажа, што «натуті наша мовазнаўства прынеслы побач з дадатнімі і адмоўнымі вынікі», дык трэба называць такую, моваведу і ейную вынікі, як і самых моваведаў. Мотам зусім і на моваведаў? Есьць у вас і такі інтэлігенты, што кожнага публіцыстага ўважаюць за моваведа. Праўда, паважаны аўтар далёкі ад таіх, але ўсё-ж такі можа мышыца ў значэнні, дзе ёсьць моваведа.

Іншыя цверджанні Сіднёва також або яшчэ агульнейшага характару і лішнім было-бім займацца. Прычына таковых агульнасці пэўнай ж у караціні артыкулу. Гэта апраудуе ў даным прывадку аўтара, але на робе лішнімі стаўленыя гэтта вымаганыні; пакуль мы мя будзем стаўіць справы ясна і канкрэтна, датуль мя дойдзем да прауды і на дойдзем да згоды.

Затое аўтар ясна кажа наступнае:

«Што значыць расейскія ці польскія слова? А чаму яны на беларускія? Чаму мы маем вынікі і ўстаноўленыя пазыцыі? Украінская мова, напрыклад, уважала ў слёбе шмат так званых русыцізмаў, і съмела карыстацца імі, як украінскім словамі, як трачыць сваі асаблівасці. Фігурульна гаворачы, яхадеў-бы пажадаць нашай мове большай экспансіі, калі ўзде гутарка аб мове нашых вялікіх суседзяў. Я не хачу гэтым сказаць, што мы павінны ўзбагачваць нашу мову за кошт ліквідацый як спэцифікі, за кошт яе духа, псыхалёгі.

Зямлю і ўесь чыста будынак прыпаручыла дзеверу Раззеля Заблоцкага, а сама сабрала ўсё патрэннейшайе: што ў куфар злаўжыла, а што ў клункі пазыўвалася. І ўсё некага чакала адтуль, цераз плот на вуліцу перагнуўшыся... Усё некага чакала адтуль.

І на марнае Раззеля чаканье было. Няя неўзабаве прыехаў на пары коняў у вялікіх багатырskих карах Ігнас Стусінскі. Паклікала Раззеля Юстапа з большымі сынамі, з Пархімам. Пастаўлі ўчастнікі цяжкі, пад саме века напакаваны, куфар на воз. А клункі, вандзілкі ўжо яны і ўдваі — Раззеля з Стусінскім — злажылі на кары. Пустую хату насыцялі кінулы яны — паленаваліся зачыніць. Сеў Стусінскі ў перадку коні кіраваў, села ззаду на тых карах Раззеля. Сымляючыся паехала яна на засыценак.

Там, на засыценку, Раззеля ні то за малодшую пані, ні то за старэйшую наймічку асталася. Няя было ніякага над ёю прымусу. У новых вастраносных на скрыхах чараўках пахаджала ў Стусінскіх калі дому. А збрывае прыгледзіцца ёй калі дому ходзячы, пойдзе на поле па межах пасціцца, паглядзець на шырокія пакупчыцкія*, палупанскія ніві.

Няя мужычаму раўнамішчы, палупанскі хлеб. Добры, смачны, на сіта сеяны ён. Спадабаўся гэты хлеб Раззелі Вінцэсісе і наянала яна ў ядзе меры, а гэта на дзе дзяліся — съвіць пачала адтуль. Што далей жыла яна на засыценку, то ўсё меней бачыла, стоячы, свае дзяўёльны ногі. Нарашце і саўсім яны недзе прапалі, скаваліся зь яе вачай. Ня скупы быў Ігнас Стусінскі. Ня толькі сыць, але і шырышы, прастарнешыя справіў Раззеля строі. І з выгляду і з адзеек паслья гэтых падарунку чыстых пані з Заблоцкай была. Цуралася яна ўжо знаёмых людзей, ні мужыком, ні мужычкам не находзіла на вочы. Калі-ж на ўсціцца, што дык ніякага даўкаўства на знапілі баркаўчанская лапіцівасць, — як Раззеля на засыценку наўчылася іх зваць — так і распачынаючы пра Вінцэнтага абрыйдкуную мову.

— Налажыў недзе галавою, бедны, на японскай вайне, — казала Раззеля, спадзяючыся на такое здарэнне, радуючыся яму.

Ня вёўся бусел на Заблоцкіх грунцах**). І на было ніякага прыросту ў Вінцэнтавай хаце. А ў Стусінскіх на засыценку было гэта шчасцьце: высока за бровы за андрэнало бусел на хату пазіра. Мала бусла, дык яшчэ сава яму ў помашы была. Падлятавала яна сюды на засыценак, садзілася ў Стусінскіх на віліні ці на клянёне перад хатою ды ў распачынала свае жаласныя песьні дзікім голасам пець.

Амэрыканская Палёнія ЗА ЎСТАНАЎЛЕННЫЕ ДЫПЛЯМАТЫЧНЫХ ДАЧЫНЕННЯУ МІЖ ВАШИНГТОНАМ і МЕНСКАМ

ШУКАЮЦЬ

Міхася Вінаграда зь Лізарашчыны Гарадзіскага раёну, які апошнім часам (1944 г.) быў у Мільгаўзене (Эльзас) — шукае Міхася Гасыціла. Весткі слаць на адрас: Mr. Michaś Hascila, Box 129, Snow Lake, Manitoba, Canada.

*

Мужа Арцёма Янчыленка й сына Віктара зь вёскі Цеплякі Віцебскай акругі — шукае жонка Мархва Янчыленка; якія разлучыліся з імі ў 1944 г. на Ямеччыне. Весткі слаць на адрас: Mrs. Marfa Janczelenko, 2732 W. Thomas St., Chicago 22, Illinois, USA.

*

Сыноў Сытых Віталія (нар. у 1910 г.), вывезенага на працу ў Ямеччыну, і Мікалая (нар. у 1915 г.), высланага ў Котлас, — з воласці Азёры, Горадзеншчына, — шукае бацька. Весткі слаць на адрас Адміністрацыі «Бацькаўшчыны».

Нашыя Прадстаўніцтвы

Ангельшчына:
Mr. Aleksander Lašuk, 97 Moore Park Road, London S.W. 6.

Бельгія:
Mr. Borysevič, 19, Place Hoover, Louvain. Davід:
J. Lobejko c/o H. C. Jensen, Leifsgade 6 III tv. Kobenhavn S.

Францыя:
a) Zygfryd Puzowski, 158, rue Jules Guesde Levaillois-Perret (Seine).
b) Bonifacy Prtycki, 17, rue Roger Salengro Lys les Lannoy (Nord).

Швейцарыя:
Basil Lukaszyk c/o Hammer Ringvagen N. 123/III, Stockholm.

Аргентына:
Asociacion Bielorusa en la Argentina. Calle Coronel Sayos 2981, 4 de Jurio, Prov. Buenos Aires.

Аўстралія:
Mr. Donat Jackievich, 60 Fisher St., East Brisbane, Q.I.d.

b) Mr. L. Pašenkouski, 60 Stawell St. Burnley, Melbourne, Vic., Australia.
c) John Carnecki, 306, Sandgate Rd., Shortland, N.S.W.

Бразылія:
Carlos Cimaféjyk, Prasa 76, Tiridentes, Curitiba - Parana.

Кавада:
Mr. W. Nowicki, 142 Gladstone Ave., Toronto, Ont.

b) Mr. Franz Hankievich, 3701 St. Dominique St., Montreal, Q.

ЗША:
a) Mr. B. Danilovich, 222 Suydam St., New Brunswick, N.J.
b) Mr. M. Serdeczenko, 7851 Sherwood Ave., Detroit 11, Mich.
c) Mr. V. Duniec, 2502 W. 7. St., Cleveland, Ohio.
d) Mr. E. Budzka, 2042 W. St. Paul Ave Chicago 47, Illinois

Новая Зэландыя:
Mr. Marian Karanieuski, 88, Hercules Drayve, Roxburg-Hydro.

З гэтых Прадстаўніцтваў просьмі у пасобных краінах выпісаць «Бацькаўшчыну» й на іх адрас перасылаць за яе належнасць.

З прычыны дзвізовых аблежавальняў просьмі усіх нашых Прадстаўніцтваў выручаныя за газету грошы, які і за выдаўшыя «Бацькаўшчыны» кніжкі, перасылаць на адрас нашай фінансавага Прадстаўніка ў Бельгіі:
Janka Žučka, 19, Place Hoover, Louvain, Belgique.

Чацьверты Гадавы Кангрэс ЦВАА

(Заканчэнне з 3-й балоны)

Др. Набагэз прадставіў лёс маладога акаадэміка ў рэальных колерах. Ён намяляў небяспеку стражчання кантакту із сваім асяродзідззем і стражчання яго як адзінкі для беларускай грамадзкой працы. Гэта цікавая праблема выклікала жывую дыскусію, скіраваную ў кірунку шукання як найлепшай развязкі, калі яны будзець вялікі аргумент у рэшткі.

Рэзэрват др. Рагулі меў за мету дазвініць правільнае насяўленне касмапалітызму і патрыятызму. У сваім дакладзе паказаў, што наяўлічыя шляхам слуžбы людзяў звязаныя з народамі, якія гаворыць, а не рэжым. Мы спадзяймамо, што Стэйт Дэпартмент ведае, што палітычнае рэпрэзэнтатыўство будзе прадстаўляць ізраільскія прапагандавы аргументы.

Перад заканчэннем кангрэсу дэлегаты прынялі праз акламанды прывітальную тэлеграму прэзыдэнту Рады БНР інж. М. Абрамчыку і выказали гарачую паддизніць аўтару. Варшавскага рэжыму на ягоныя выдатнай помач для ЦВАА і ягоную энтузіястичную дапамогу беларускім дэлегатаў. Віцэ-прем'ер Вінцэнт ЦВАА быў зачынены.

Дакладнейшыя інфармацыі аб кангрэсе будзець пададзены ў вадмисловым інфармацыйным блюзетні ЦВАА. С. Т.

На Фонд Беларуское Кніжкі

ПРАЦЯГ, ГЛЯДЗІ № 40 (171)

8. Падпісны ліст № 9, зьбіральнік сп. М. Нікан: А. Каражу — 8/-, П. Мікуліч — 1-0-0, Л. Нікан — 5/-, В. Пашикоўскі — 0-4-0, В. Караплюк — 1-0-0, І. Аксю... — 1-0-0, І. Рамашка — 0-5-0, А. Каднія — 0-6-0, М. Нікан — 1-10-0, М. Андройчык — 0-4-0, М. Скабей — 1-0-0, Разам 7.020 аўстралійскіх фунтаў.

9. Падпісны ліст № 13, зьбіральнік сп. Янка Жучка: Я. Усяго 1695 бельгійскіх франкаў.

10. Падпісны ліст № 2, зьбіральнік сп. Уладзімер Дунец: У. Дунец — 10 далаўраў, С. Карніловіч — 10, В. Радзюк — 10, А. Сацэвіч — 5, А. Васілеўскі — 5, А. Каханоўскі — 5, Мікуліч — 5. Усяго 50 аўстралійскіх фунтаў.

11. Падпісны ліст № 18, зьбіральнік сп. М. Булыга: М. Булыга — 500 франкаў, А. Трусаў — 300, А. Антановіч — 500, Ст. Горват — 200, Р. Захаровіч — 500, Я. Падэрпа — 100, Ф. Рашкевіч — 100, В. Нагорны — 150, Ю. Гасцяеў — 200. Разам 2550 французскіх франкаў.

12. Падпісны ліст № 17, зьбіральнік сп. Янка Лазута: Я. Лазута — 500 франкаў, У. Каціялін — 300, А. Пілічык — 200, Б. Прытыцкі — 200, У. Качан — 200, Я. Раманоўскі — 500. Разам 1900 французскіх франкаў.

13. Апрача гэтага, сп. М. Наўмовіч (Францыя) пераслаў 1 амэр. далаўр.

(Працяг будзе)

Выдавецтва «Бацькаўшчыны»

— Ну, тэ-э!.. Уставай! — капянуў яго зводны, як Маскву міналі. І пачу Вінцэнты ізноў над сабою вайсковую дысцыпліну. Борзда прахапіўся, на ногі стаў.

— Г